

Klimaatacties voor het Meetjesland: ruimte voor windmolens

Visietekst Natuurpunt & Partners Meetjesland: samenvatting

December 2022

1. Inleiding

Kiezen voor hernieuwbare energie is één van de prioritaire acties om de klimaatdoelstellingen te realiseren. Naast zonne-energie is de verdere uitbouw van windenergie zowel op zee als op land hierbij cruciaal. Ook in het Meetjesland zijn er kansen voor bijkomende windenergie, op voorwaarde dat de impact op mens, natuur en landschap goed afgewogen wordt.

In juni 2003 stelde onze vereniging een visie op met mogelijke locaties voor windmolens in het Meetjesland. Het werd de eerste handleiding voor gemeentebesturen, ambtenaren en regionale organisaties om het beleid te bepalen over het inplanten van windmolens in onze streek. In 2011 actualiseerden we deze visie. Anno 2022 is een nieuwe update van onze windvisie wenselijk. In deze vernieuwde visie nemen we de actuele kennis over de impact van windmolens op de natuur en zeker op vogels en vleermuizen mee op. Anderzijds is het ook duidelijk dat de vraag naar duurzame energie zeer groot is. Het is belangrijk dat in de strijd tegen de klimaatopwarming de potenties optimaal benut worden.

2. Is er nog ruimte voor (extra) windmolens in het Meetjesland?

Volgens de gewestelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen is het aangewezen om de inplanting van grotere windturbines te voorzien in **havens** en op **grotere bedrijventerreinen**, nabij stedelijke gebieden en langs lijninfrastructuren. In de provinciale visie werd die lijninfrastructuur vooral gezien als kanalen en grote wegen. Natuurpunt en Partners Meetjesland wil deze visie verruimen. Concreet zien we ook de omgeving van **hoogspanningslijnen** en **grotere eenvormige akkercomplexen** met een geringe ornithologische waarde als mogelijke inplantingslocatie voor middenschalige (masthoogte 15-60 m en rotordiameter 10-50 m) tot grootschalige turbines (masthoogte groter dan 60 m en rotordiameter minstens 50 m, tiphoogte max. 200 m)¹.

We maken tegelijk ook een kanttekening bij een **te sterke focus op lijninfrastructuren** bij de inplanting van windmolens. Soms kan dit zeer terecht zijn, zoals langs de E34 en E40. Langs waardevolle waterlopen en kanalen is dit niet altijd het geval, onder meer omdat deze als ecologische verbinding fungeren voor vogels en vleermuizen.

We zien kansen voor windmolens in het Meetjesland in industriegebieden of gebieden met een combinatie van lijninfrastructuren en open ruimtegebieden zonder bewoning. Hierbij zijn grote akkergebieden een goede locatie om nieuwe windmolens te realiseren.

¹ Voor de inplanting van kleinschalige windturbines (masthoogte lager dan 15 m en rotordiameter hoogstens 10 m) zijn veel meer mogelijkheden, bijvoorbeeld ter hoogte van recreatiedomeinen, sportcomplexen, op- en afrittencomplexen, KMO-zones, logistieke knooppunten, containerparken, boerderijen,... De zoektocht naar geschikte locaties voor deze turbines valt buiten deze visie.

3. Hinder door windturbines

Door maximaal te opteren voor open ruimtegebieden kunnen woongebieden gemeden worden. Hierbij wordt de impact op de mens beperkt.

Ook de impact op natuur willen we beperkt houden. Vooral **vogels** ondervinden hinder van windturbines. Alle mogelijke risico's zijn raadpleegbaar in de 'Risico-atlas INBO' en gebruiken we voor onze visie. Voor **vleermuizen** zijn voornamelijk de bossen en kleine landschapselementen belangrijk. Omwille van hun hoge natuurwaarde en kwetsbaarheid zijn we van oordeel dat windmolens niet wenselijk zijn in Europese habitat- en vogelrichtlijngebieden. Maar ook andere bos-, vallei- en natuurgebieden zijn voor Natuurpunt en Partners Meetjesland geen goede locatie voor windmolens.

Daarnaast is er een grote impact op het landschap. In elk geval moet rekening gehouden worden met ons **erfgoed**: wettelijk beschermde landschappen, monumenten, dorps- en stadsgezichten.

4. Conclusies: afweging pro en contra

Om tot onze visie te komen, maken we gebruik van verschillende wetenschappelijke bevindingen. We leggen bovendien heel wat kaartlagen van de Geografische Informatie Systemen op elkaar. Hieruit is de synthesekaart geëxtraheerd. Uiteindelijk maken we in de synthese de afweging tussen positieve en negatieve argumenten voor de inplanting van windmolens.

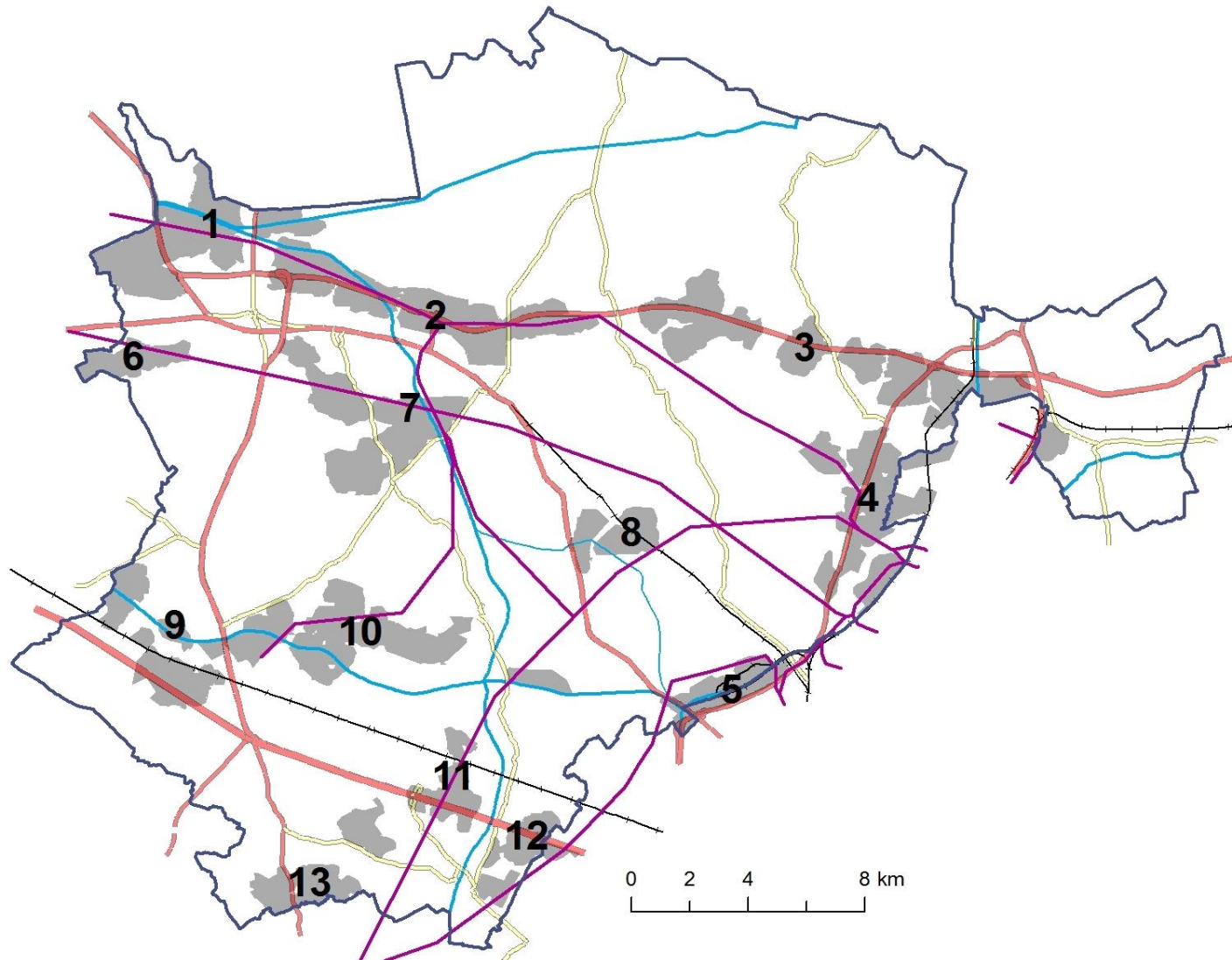
In een **aantal gebieden** vinden we windmolens helemaal **niet wenselijk**. Onder meer in het Krekengebied, de centrale Meetjeslandse bossengordel en de spaarbekkens van Kluizen zijn windmolens absoluut niet wenselijk. Ook zones met een aantal belangrijke vogeltrekroutes komen zeker niet in aanmerking voor nieuwe windmolens. Dit is onder meer het geval voor de slaaptrekroute die vanuit Kluizen in zuidwestelijke richting naar Aalter en Deinze loopt.

Anderzijds zien we ook een aantal duidelijke **opportunities** voor de inplanting van nieuwe windmolens, vooral verder aansluitend op reeds bestaande locaties zoals langsheen de Expresweg (N49) en in de Kanaalzone en ook in de in de provinciale visie aangeduide as Gent-Aalter (E40). Daarnaast selecteerden we een aantal grotere open ruimtegebieden met weinig natuurwaarden waar de realisatie van windmolens mogelijk is.

We pleiten ervoor om prioritair in te zetten op de zones waar al windmolens aanwezig zijn en waar nog een uitbreiding mogelijk is. Voor de nieuwe zones is een verdere grondige afweging nodig. We pleiten maximaal voor een verdere clustering van windmolens in een beperkt aantal projectzones.

We selecteerden volgende zones waar windmolens in het Meetjesland verder overwogen kunnen worden.

Figuur: overzichtskaart met mogelijke zones voor nieuwe windmolens

1. **N49 ten noorden van Maldegem-Adegem:** sluit ruimtelijk min of meer aan bij het bestaande windturbinepark
2. Reeds uitgebouwde cluster van windturbines langs de **N49 tussen Maldegem en Kaprijke**, mits opvolging van de impact op vogels (evt. met maatregelen zoals periodiek stilleggen van de turbines)
3. Oostelijk deel van de windmolencluster langs de **N49 (Kaprijke-Zelzate)**, mits opvolging van de impact op vogels (zie 2)
4. Deel van de **kanaalzone** waar reeds windturbines zijn ingeplant: mogelijke uitbreiding in de onmiddellijke omgeving van het industriegebied, mits opvolging van de impact op vogels (zie 2)
5. **Kanaalzone Evergem-Belzele**
6. Deelgebied ten **zuidwesten van Maldegem** van het 'Concentratiegebied voor windturbines Maldegem-Eeklo, met het vrijwaren van de Vossenholse meersen
7. Deelgebied tussen **Maldegem, Eeklo en Oostwinkel**
8. **Akkercomplex Beke-Eeksken**
9. Open ruimte tussen **Aalter en Sint-Joris**
10. Open ruimte tussen **Aalter, Ursel en Zomergem**, maar wel potentiële conflicten met ecologisch waardevolle landschapselementen zoals bosjes en kleinere meersengebieden
11. Zone tussen **Hansbeke en het Schipdonkkanaal**
12. Zone tussen **Nevele, Landegem en Baarle**
13. Zone ten zuiden van **Poeke-Lotenhulle**

5. Oproep aan beleidsmakers

Natuurpunt en Partners Meetjesland pleit voor een sturende overheid die op basis van een **grondige analyse** bepaalt waar windmolens wenselijk zijn, in plaats van een ad hoc-behandeling op basis van voorstellen van projectontwikkelaars. Ook een **maximale clustering** van windmolens is nodig, waarbij we veel individuele inplantingen en een sterke verspreiding willen voorkomen.

Zet in op **flankerende maatregelen**. Windenergie is een duurzame energiebron. Maar dit neemt niet weg dat windmolens een negatieve impact hebben op natuur en landschap. Het is dan ook cruciaal om bij de realisatie en uitbating van windmolens flankerende en compenserende maatregelen te voorzien voor natuur en landschap. Zo kan bijvoorbeeld het tijdelijk stilleggen van windmolens tijdens pieken in trekbewegingen van fauna veel ecologische schade vermijden.

NPM pleit voor een **betere verdeling van de kosten en baten van windturbineprojecten**. De baten liggen doorgaans geconcentreerd bij de uitbater van de turbine en de eigenaar of voormalige eigenaar van de grond. De kosten of lasten in termen van schade aan natuur en landschap worden gedragen door de gemeenschap en gebruikers van het landschap zoals lokale bewoners, landbouwers of recreanten. Wij pleiten ervoor om vergunningen voor windmolenprojecten te koppelen aan het ter beschikking stellen van middelen voor natuur- en landschapversterkende, flankerende maatregelen in de omgeving van turbines.

Tenslotte pleit NPM voor een gedegen **participatie** bij de uitwerking van concrete projecten. Dit moet leiden tot een breder gedragen verdeling van kosten en baten en een 'sense of ownership'. Er zijn intussen een aantal goede voorbeelden van coöperatieve projecten met mede-eigenaarschap.